

MALI SLOVARČEK PODVODNEGA RIBOLOVA

Kot ljubiteljski novinar pri pisanju člankov skušam dosledno uporabljati slovenske besede, ne tujk, ne popačenk. Vsak članek pred tiskom mi tudi pregledajo lektorji in tako še izboljšajo jezik. V romanih je lepe slovenske izraze za podvodni ribolov uporabljal, nekatere je tudi »izumil« pisatelj **Mate Dolenc**, ki je bil podvodni ribič, zanesenjak. Ta šport ga je tako prevzel, da je podvodni ribolov vpletel v številne izmed njih.

Dolenc je med drugim napisal knjižico **Potapljanje na vdih & podvodni ribolov**, ki jo je izdal Zavod za šport Slovenije leta 2004 kjer se je kot pisatelj seveda potrudil uporabiti lepe slovenske izraze. Ta knjižica se mi zdi dober temelj za pravilno uporabo našega slovenskega jezika.

V pogovorih in spletnih straneh za prodajo potapljaške opreme pogosto opažam neustrezne ali manj ustrezne izraze, zato sem sestavil ta mali slovarček. Predlagam, da se vsaj pri pisnih informacijah trudimo lepo pisati!

Ne domišljam si, da je vse zapisano pravilno, zato naj bo slovarček odprt za nadaljnje izboljšanje s strani bralcev ali njihovih pomočnikov.

Podvodni ribiči (tudi: podvodni lovci) se potapljamo z zadrževanjem diha s tehniko prostega potapljanja (t.j. brez uporabe dihalnih aparatov. To se imenuje tudi potapljanje na vdih ali apneja (začasna prekinitvev dihanja). **Potapljanje na dah se mi zdi manj primeren izraz, ker je izraz hrvaški. To stališče izrecno zagovarja Mate Dolenc v navedeni knjižici!**

Za našo športno dejavnost uporabljamo ABC potapljaško opremo, kot nekateri uporabljajo skupen izraz za: masko, dihalko (tudi: snorkel in šnorkel) ter plavuti. **Ali plavanju s plavutmi lahko rečemo plavutkanje? Morda bodo ta izraz »uzakonili« sestavljavci novega slovenskega pravopisa?!** Najbolj enostavno je da dihalko zatakne pod jermenček maske (tudi najbolj varno), druga je da dihalko pritrdimo z obročkom na jermenček maske.

Oblačimo se v neoprenske potapljaške obleke, ki jih sestavljajo: jopič z vgrajeno kapuco (Dolenc uporabi izraz oglavnica) ali kapuca posebej ter hlače. Obleke so zunaj in znotraj gladke, zunaj in znotraj prevlečene s tkanino (velur ali najlon), kombinirane, za podvodni ribolov pa so najbolj primerne take, ki majo zunanjo površino prevlečeno s tkanino, notranjo gladko. **Izraz gladka notranja površina pri slednjih ni najboljša, ne ustreza njeni površini, ki je »gobasta« – italijansko se ji reče: spaccato. Morda bi ustrežal izraz gobasta površina? Jopič s kratkimi**

rokavi se praktično ne uporablja, se pa obleka lahko dopolnjuje s telovnikom in bermuda hlačami (seveda, iz neoprena). Ko je morje prehladno uporabljamo neoprenske rokavice, če je toplo za zaščito tudi rokavice, ki jih prodajajo za delo. Zaradi vzgona obleke si podvodni lovec »opaše« pas s svinčenimi utežmi, ki so lahko tudi snemljive. Posebna vrsta pasne sponse je marsejska, ki je preslikava pasne sponse za običajne hlače.

In že smo pri podvodnih puškah. Zanje se uporablja tudi izraz harpuna. Nekoč smo uporabljali takšne na vzmet, zatem na stisnjen zrak, v zadnjem času imajo primat puške z elastikami. **Tu me najbolj moti, ker se uporablja izraz puške z gumami oz. na gumo**, čeprav Dolenc enači oba izraza. Okoli pasu spodnjih hlač imamo namreč elastike, **ne gume**. Ker se raztezajo, so elastične, še posebej če se redimo. Puške so iz različnih materialov: aluminija, lesa, karbona. Puškam, ki se napenjajo z elastikami Dolenc pravi gumenjače, iz lesa jih lahko poimenujemo lesenjače, ker slovar pravi: lesen predmet, izdelek sploh. Tiste, ki so na stisnjen zrak pa so zračne puške.

Najbolj (izredno močno) me moti uporaba izraza »mulinel« prevzeta popačenka iz italijanščine: mulinello. Tu se ne morem strinjati z Dolencem, ker na hitro naniza tudi izraze rola, mlinček in mulinet. Žal ni pomislil na pripravo ribičev s palico. – kolesce! Poudariti moram, da pri podvodnem lovu uporabljamo tudi enake ali podobne priprave in tehnike kot ribiči s palicami v sladkih vodah ali morju. Te vrste ribiči to pripravo imenuje kolesce!!!. Slovar: ribiško kolesce: kolesce na ribiško palico pritrjena priprava za odvijanje in navijanje vrvice.

Tako oni kot mi uporabljamo laks (najlon), trnek z zalustjo mi špico z eno ali dvema zalustima, tehnike za privabljanje rib. V Dalmaciji pravijo metanju ribje vabe (kosov sardin ali druge hrane)»brumanje«. To je tehnika za privabljanje rib k vabi, ki jo ribič ribam ponuja na trnku. Na Facebooku vidimo kako na ta način podvodni lovci privabljaajo predvsem tune. Podvodni lovci na Madagaskarju (in drugje), ribe privabljaajo s svetlečo vabo – s tujko flasher. Flasher sestavljajo: laks (običajno dolg 7 m) na enem koncu katerega je svinčena utež, na drugem koncu pa plovec. Nad svinčeno utežjo, pogosto je v obliki ribe, so nanizani svetleči elementi, na primer srebrni plastični trakovi, vabe iz silikona - v obliki lignjev. ipd.

Sestavni del podvodne puške je priprava za katero menim, da je najbolj primeren izraz puščica (tudi: strelica) saj je po obliki skoraj popolnoma enaka puščici za lok. Nekateri lovci lovijo z nekakšnim lokom in puščico tudi v morju. Slovar pa navaja: harpuna je kovinska palica z vrvico in ostmi za podvodni

ribolov: podvodna puška s harpuno. Predlagam, da uporabljamo izraz puščica za to kovinsko palico. Ker z imenom harpuna imenujemo tudi pripravo za lov kitov ter dolgo leseno palico na katerih so močne osti, ki jih vidimo v skladiščih, kjer imajo dalmatinski ribiči shranjene ribje potrebščine, je najbolj enostavno uporabljati le izraza: **podvodna puška in puščica**.

Na puščico privijemo osti, enak izraz so vilice (pet ali trizob) **Dolenc uporabi izraz krilato harpuno, kar se mi iz prej navedenega ne zdi v redu. Morda je to špica z zalustjo?** Pri puškah na elastike imamo puščice, ki imajo vgrajene eno ali dve zalusti Slovar: ki preprečuje, ovira izdrtje.

Dodatna oprema: nož, plovec (tudi: boja), svetilka, kljuka za izvlačenje rib iz skrivališč (predvsem kirnij), nizalka (italijansko: portapesci) za prenašanje uplenjenih rib na boji ali za pasom (nevarno). Na puške mnogi namestijo video kamere.

Tehnike podvodnega lova. Številne so klasifikacije tehnik. Glede na globino jih lahko razvrstimo: površinski, globinski in lov v modrem.

Glede na gibanje lovca: preža – Dolenc uporabi izraz lov na čakanje, **številni uporabljajo izraz čeka, to je hrvaško**. Preži na istem mestu bi lahko rekli statična preža, za primer ko se lovec pomika po dnu od enega skrivališča do drugega, (v istem potopu) imajo dober izraz Francozi: La chasse à l'indienne (lov po indijansko), to bi lahko poimenovali dinamična preža. Paralela je Izraz preža, ki se uporablja za visoke lesene konstrukcije za lov na divjad.

Za tokrat bodi dovolj. Če bomo pogovorno uporabljali tudi manj primerne izraze, ne bo smrtno, za pisanje pa prosim, pravilno. Če bom našel še kaj, zapišem. In kot rečeno, slovarček je odprt za spremembe in dopolnitve bralcev ali njihovih pomočnikov, predvsem lektorjev. Vabljeni k sodelovanju za boljši slovenski jezik v našem lepem športu.

Vane Dušan Fortič, 3x državni prvak Jugoslavije

Dopolnjena varianta **15.april 2026**